

g. L. iz bližnje okolice. Karlovčan je bil iskren rodoljub, ki nas je jako prijazno pozdravil: „Dobro došli, bratje Slovenci, Bog vas sprimi na hervatskoj zemlji.“ On nas je potle okoli po Karlovcu vodil in nam blagovoljno razkazal imenitnost malega pa prav prijetnega grada (mesta). „Kako se pri vas na Kranjskem kaj obnašate?“ je prašal. Pri nas se je národna zavest tako silno izbudila, kakor še nikdar poprej. Ni še dve leti od tega, je djal, ko je bilo pri nas še vse nemško bolj kot v Frankobrodu, sedaj pak, hvala Bogu, smemo biti to za kar nas je Bog stvaril — Hervati-Slovani. Ni ga v celem Karlovcu, ne v Zagrebu, ne menda po celi Hervaški deželi več človeka, ki bi si še upal nam naše pravice kratiti. Vsi smo ene misli in ene volje z združeno močjo čversto napredovati na edino pravem potu, na narodni podlagi. Prizadevali si bomo, da bomo druge že izobražene narode dohiteli, za kterimi smo jako zaostali, in, ako Bog dá in sreča junaška, bomo svoj namen dosegli. Vsa naša gospoda mala in velika je uz narod pristala, je pod narodno zastavo stopila. Uradnikom našim je bilo dano tri mesce odloga za učenje hervaščine, in to je izdalo. Možje, ki niso poprej znali družega kot „deutsch, deutsch“, znajo sedaj že lepo hervatski pisati in govoriti. Kaj ni to prav? saj jih mi plačujemo, zakaj ne bi toraj naši bili?“

Tako je govoril moj pobratime karlovački. Da so njegove besede resnične bile, sem se kmali prepričal. Vsaki gospod, ki nas je srečal, nas je lepo po domače pozdravil z „dobro jutro“. Poslušal sem tudi nalašč gospôdo obojega spola, v kterem jeziku da se med sabo pomenja, pa iz njenih ust ni bilo družega čuti, kakor milozvučni hervatski jezik. V kterokoli štacuno ali hišo smo stopili, povsod nas so lepo po domače nagovorili. Serce mi je veselja igralo; al hitro se me je žalost lotila, ko sem se spomnil domovine svoje. Kdaj nek se bomo mi kot Slovenci izobrazili in omikali, ako nam naša gospôda in naše glavne mesta med Nemce desertirajo in nas sirote same puščajo. Pa vernimo se nazaj v Karlovec! Potem ko smo vse po mestu in okoli mesta pregledali, smo šli tudi č. o. o. frančiškane pohoditi (obiskati). Oj, to vam so sami verli možjé, vsi uncti za čast božjo in blagor svoje domovine. Razkazali so nam prijazno vês samostan, pogledali smo tudi spodnjo gimnazijo, na kateri se letos skoraj vsi predmeti že v hervaškem jeziku razlagajo. Posebno smo se začudili, ko so nam pokazali tri krasne verpce od šolskih zastav vse s hervaškimi napisi, ktere so darovale plemenite gospé hervaški gimnazijalni in normalni možki in ženski mladeži. Te verpce so bogato pozlačene; vsaka njih veljá čez 300 gold. — Ko smo vse to ogledali, smo se še na visoki turn frančiškanski popeli. Naš trud ni bil zastonj. Res krasen pogled sem vžival pred nekoliko leti v Benetkah s sv. Marka turna; al tudi pogled iz visokega frančiškanskega turna v Karlovcu je tako lep, da se ne bi človek tega nadjal. Na eni strani kipí v oblake dalmatinski Velebit in nebotični Klek, na drugi strani se vidijo v daljavi kranjski Gorjanci, na tretjo stran pa se očem odpre neizmerna ravnina, ki se vleče proti Sisku vse naprej do Belega grada in do črnega morja. Ne najmanjšega hribca ni moč zapaziti, kelikor daleč okó nese. — Britka žalost pa me je presunila, ko sem svoje oči obrnil proti jugu na turško zemljo. Iz Karlovca je namreč blizo do Turškega; pet ur hoda, pa se pride do tiste nesrečne dežele, v kteri stokajo kristjani, naši bratje, pod težkim jarmom že preko 500 let. Oj, kako strašno je bilo takrat, kadar so kervoloki Turki tudi po naši kranjski deželi palili, ropali in ljudi klali; več kot 150 let je ogerska dežela pod njihovim nepodnosnim jarmom zdihovala; dvakrat se je že naš Dunaj pred grozovitnim Turčinom tresel. Zdaj se nam, hvala Bogu, ni Turka več bati; iztirali smo ga popolnoma iz Avstrije; al ubogi kristjani na Turškem stokajo še dandanašnji v turški sužnosti, nihče jih ne pomiluje, nihče se jih ne usmili. Da!

nemškutarska „Presse“ in „Ost-Deutsche-Post“ jih še ogo-varja in psuje, kervoloke Turke pa zagovarja! Privošil bi jaz vrednikom teh dunajskih časopisov, da bi sami nekoliko let poskusili žalostno življenje uboge raje na Turškem; potle bi kmali drugači govorili. Prepričan sem, ako bi pod sultanovo komando živelo 8 milijonov Nemcov namesto 8 milijonov Slovanov, ne bi bilo več sleda in tira od Turčina v Evropi. Cela Nemčija bi se vznignila, če bi treba bilo in svoje sorodnike rešila turške sužnosti. Slovani pa so ter-peli in menda bodo še dalje terpeti. — Vse take misli so me obhajale, ko sem se oziral na kervavo Turčijo in gledal bosanske in hercegovinske gore.

Popoldan sem naletel na nekega Kranjca, v kterem sem kmalo spoznal svojega starega znanca. Pa kako sem se začudil, ko mi začne on čez Hervate strašno tožiti, kako da so neusmiljeno vse ptujce ob službo pripravili in še Kranjcom ne prizanesli, ki so vendar slovenske kervi, kakor oni. Oj! koliko — je rekel — sem moral jaz že od njih prestati samo zavoljo tega, ker nisem Hervat in zdaj sem še službo zgubil. — To se je meni skoraj neverjetno zdelo od Hervatov, da bi oni nas Slovence tako prezirati mogli. Ko nas je toraj naš karlovški ciceron na večerjo k sebi povabil, je bilo moje prvo vprašanje zavoljo tega. „Oj bedalija — pravi on — slobodno bi nam Hervatom s krampom na čeli puščali, ako bi prezirali vas Slovence. Mi ljubimo ljudstvo slovensko kakor svoje, mi vam vse dobro privoščimo ravno tako kot sebi. Al vaše nemškutarje, kterih je bilo mnogo med nami, bolj sovražimo kot prave Nemce, ker oni so saj Nemci, vaši nemškutarji pa niso krop ne voda; zato jim smo rekli: hajd z Bogom! Pravih Slovincov pa ne damo od sebe po nobeni ceni. Imamo v Zagrebu in drugod po Hervaškem še dosti Kranjcov, ktere imajo Hervati ravno tako radi ali pa še raje ko rojene Hervate. Al za službe gré nam vsem terda, Kranjcom kot Hervatom, ker uradnikov je pri nas že tretji del manj kot jih je pred enim letom bilo.“ — S tem odgovorom sem bil zadovoljen; mislim, da je popolnoma resničen. Ko smo odvečerjali, je prišlo petje na versto. Mi smo popevali naše slovenske. Med njimi so bile ene tako smešne, da je htelo vse popokati od smeha. Hervatje pa so popevali lepe hervaške pesmice. Včasih smo pa tudi obrnili in pokazali, da znamo tudi mi hervaške. Na to nam so oni odgovorili s slovenskimi, ktere jim tudi niso neznane.

Drugo jutro smo se od prijaznega Karlovca poslovili. Vedno nam bo v radostnem spominu ostal. Samo to moram še dostaviti, da kdor misli Karlovec obiskati, naj ne pozabi si možnjico dobro napolniti, zakaj na visoke račune se menda Hervatje še bolj zastopijo ko Kranjci.

Загорскн.

Novice iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

Ker iz urnih rok naših gospodov prestavljavcov smemo pričakovati, da bojo urnopisni zapisniki hitro na svetlo prišli, bomo le ob kratkem omenili, kaj se je v deželnem zboru, ki je bil za zdaj sklenjen v saboto, godilo na dalje.

Gosp. Ambrož je nasvetoval prošnjo do deržavnega ministerstva za začasno oprostenje posebno pridnih kmetijskih učencov od vojaščine (soldatov); gg. Derbič, dr. Bleiweis, Guttman in dr. Toman so podperali ta predlog, dr. Bleiweis je dokazal, da tudi štípendije imajo še ostati; gosp. Derbič je še posebno omenil, da sploh rekrutna postava potrebuje prenarredbe tudi o družih rečéh; tudi gosp. Kromer je govoril o tej zadevi. Gosp. dr. Zupan in Dežman, sicer v vsem tem edinih misel s prejšnjimi govorniki, vendar mislita, da take postave spadajo v opravilstvo deržavnega zbora, zato naj se temu ta reč prepusti. In tako je bilo tudi sklenjeno.

V deržavni zbor izvoljenim poslancom naše dežele je določil deželni zbor za potnino na Dunaj in nazaj 50 gold., za stanovanje in živež na Dunaji pa po izgledu družih dežel za vsaki dan 8 gold., — deželnim odbornikom je za to leto začasno določil po 1000 gold.; deželnemu glavarju pa 2000 gold.; — sedanji pridni uradniki naj se v službi tudi vprihodnje obderžé; — za ustanovljenje deželnih dohodkov in stroškov za leto 1862 je bilo sklenjeno, naj poprej poseben odbor to reč pretrese; v ta odbor so bili voljeni gospodje: dr. Recher, Lukman, baron Anton Zois in žl. Langer.

O cestnih zadevah je gospod dr. Zupan nasvetoval deželnemu odboru, naj sklene prvič: da se začasno ustavijo vse dela na kantonskih cestah, ki jih kantonske gosposke hočejo iznova delati ali ktere so se že začele, in drugič: naj deželni zbor od c. k. deželnega poglavarstva pozvé vse te ceste, ki spadajo v gori omenjeno versto. Teh pomenkov so se udeležili gospodje: žl. Strahl, žl. dr. Wurzbach, Brolich, Vilher, Kromer, Mulej, Koren, Derbič, Obreza; vsi so iz svojih krajev dokazovali, kako samovoljno so se nekatere take ceste delale le po višjem ukazu, čeravno niso bile soseske s tem zadovoljne, in čeravno so se, pa brez uslišanja, pritoževale zoper take nove naprave. Dr. Zupanov predlog je bil poterjen; ravno tako tudi gosp. Derbičev predlog, naj se kantonski cestniki odpravijo in soseskam samim prepustí skerbeti za dober stan kantonskih cest po njih volji. Kantonski cestniki so nova naprava, ktere pred ni bilo, al ker je ta naprava silna težava za kantonsko kaso, je toliko bolj potreba, da neha, ker tudi ne doseže svojega cilja in konca zato, ker je teh cestnikov premalo. O tej zadevi so govorili gg. Pinter, Dežman, Guttman, žl. Strahl, Mulej, žl. Langer, Brolich, Kromer, Golob, žl. dr. Wurzbach; sklenjena je bila ta reč po gosp. Derbičevem predlogu. Se vé pa, da zdaj, dokler še nimamo gotove občinske (srenjske) postave, taki sklepi še le potem postanejo veljavni, ko deželni odbor, kateri nima postavodajavne moči, se dogovori s cesarskim deželnim poglavarstvom, ki zapoveduje kantonskim gosposkam.

Po tem ko je gosp. deželni predstojnik zboru naznanil ministersko sporočilo, naj danes (20. aprila) jenjajo seje deželnega zboru, je gosp. predsednik baron Codelli besedo poprijel in razpustil zbor s prijaznim govorom, v katerem mu zagotavlja, da ga veseli reči, da je zbor v tem kratkem času očitno pokazal, da mu je živo mar za blagor dežele naše, da je marsikaj važnega sklenil, v vsem pa tudi v lepi edinosti in spravi ravnal. Sklenil je zbor z nadušenim slavo-klicom na presv. cesarja, ki ga je zbor trikrat ponovil. Na to je gospod Ambrož kot pisatelj zbornega zapisnika se zahvalil gospodu deželnemu glavarju baronu Codelli-tu za verlo in prijazno vodstvo zboru in cesarskemu deželnemu predstojniku žl. gospod dr. Ulepič-u, za marljivo udeležbo zbornih sej; omenil je še posebno veselje, ki obdaja domovino našo, da obá gospoda sta naša rojaka, kar pri nas poprej še ni bilo.

In tako je bil konec prvega deželnega zboru. Naši poslanci se bojo podali sedaj na Dunaj v deržavni zbor, na kterege so vse oči obrnjene, kaj bo opravil za prihodnjost Avstrije; zakaj na tem prvem deržavnem zboru je sila veliko ležeče.

Deželni zbor goriški.

Iz Gorice 19. aprila. V tretji seji 11. t. m. so bili izbrani v odbor deželni naslednji gospodje: dr. Deperis, dr. Doljak, dr. Pajer in Winkler. V četerti seji, 17. t. m. so se čitale začasne postave, katerih se imajo deželni zborniki zvesto deržati. Odločeno je med drugim, da se bo talijanski zborni protokol tudi na slovenski jezik prestav-

ljal. *) Sklepi prihodnjih zbornih skupščin se bodo tiskali v obojih deželnih jezikih ter občinstvu naznanjevali po listicah (fliegenden Blättern). Po odbranih in odobrenih protokolih prosi za besedo protestant, gosp. Wilhelm žl. Ritter. Čitaje stoječ v talijanskem jeziku omeni nekdanjega in sedanjega stanú protestantov v Avstrii, to je, nekdanjega robstva njihovega ter velikih pravic, ki so jih sedaj zadoobili udje evangeljskega in avgsburskega verovanja od našega cara Franc Josipa I. Po mojem mnenji prav bi bilo in utešilo bi bilo nekako naše serce, ako bi bil omenjeni gosp. čitatelj tudi kaj omenil une sužnosti in unih verig, v katerih se pa znajdejo in stokajo naši katoliški bratje v naročji marsiktere protestantske vlade. Poprejšna avstrijska sužnost bi jim zatertim gotovo dobro došla. Ne manj želeti bi bilo, da ravno taisti listi in časopisi, ki so Avstrijo napadali in se na nos na vrat potegovali za popolno oprosteno v Avstrii, naj bi tudi blagovolili svoj glas oestro in krepko povzdigniti zoper vse gerdo in krivično početje protestantov zoper katoličane v Nemcih, ako niso že pozabili keršanske prislovice: „Kar hočeš, da drugi tebi storijo, stori tudi njim“. — Po dokončanem prece obširnem čitanji omenjenega protestanta besedo prevzamejo naš prevzvišeni knez in nadškof. Rekli so v talijanskem jeziku, da po tem dovoljenji carovem so tudi protestanje tako rekoč konkordat zadobili, kateri se jim rado privošči in ne manj želí ž njimi vselej imeti mir in edinost v politiskem življenji, čeravno se ž njimi mi katoličani v bistvenih članih sv. vere nikakor ne zedinjamo. Besede knezove so bile prav tehtno izrečene. Poslušavci so se od zadej naprej gojetili slišat mili glas svojega milega očeta in skerbnege duhovnega pastirja. Gosp. Kafol tudi pridene svoje kratko nemško vošilo protestantskim spoznovavcom. Na zadnje se zopet oglasi Wilhelm žl. Ritter vprašaje po nemško, ako se ne bodo zbornim poslancom iz deželne dnarnice odškodovali stroški za dohod in odhod? Gosp. Winkler je na prošnjo deželnega glavarja te nemške besede na talijansko prestavil, da bi vsi poslanci zapopadek vprašanja razumeli. Odločilo se ni začasno nič. Končana je bila skupščina že predpoldne. Prihodnja seja bo 22. t. m.

Josip Mlinarjev.

Dopisi.

Iz Marburga 22. aprila. J. M. — Jutri bomo tukaj pokopali iskrenega domorodeca in novičnega dopisnika gosp. dr. Šubica. Umerl je danes ponoči zapustivši šestero sirotic. — Včeraj in danes je nam slana vse cvetje drevino poparila. Prav žalostno je pogledati okolico prej vso belo in zeleno zdaj pa vso rujavo. Jablane se še niso razpihnole bile, tedaj zná še nekoliko jabelk biti, drugo je pa vse podelano. Posebno orehi, češnje, višnje, breskve, hruške so zeló zeló tuple; v vinogradih, pravijo, ni ravno veliko škodilo, ker je bile vreme suho in terta še ni preveč pognala.

Od Savinje 20. aprila. — i — Bolj spremenljivega vremena gotovo nikjer ni, kot v naši dolini. Danes že solnce pripeka, da si znoj s čela brišemo. Pa ko se drugo jutro zbudim, smo že okoli in okoli s snegom obdani. Toliko cveta je že bilo in zdaj ga mraz pokriva. Sovražnik zimski vabi cvetke iz krila maternege, da bi jih rano zadušil. Kje bo pa sad, če že nježne cvetlice zmerznejo? — Slovenski duh je jel tudi po naši prijazni nižini vejati, že mnogo serc bije za svoj narod slovenski in se veseli nadepolne prihodnosti. Pa le s strahom še dišemo, s solznimi očmi se oziraje na bližnje terge, kjer se Slovenci v posebni gostivnici zbirajo in le slovenske časnike čitajo. Dokler se bo Savinja memo ponemčenega otoka vila, kjer so tuji selniki, ko jim za Slovence mar ni, se ni še nadjati, da bi slovenščina ne bila prepovedana reč. Dihajte še toraj

*) Oskerbeli so si že izveratnega prestavljavca, našega rodoljuba i. g. A. Marušić-a. Pis.